

สภาพปัจจุบันและการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการเรียนรู้
ของนักศึกษาหลักสูตรปริญญาทางการศึกษาระดับปริญญาตรี
ในมหาวิทยาลัยภาคเหนือ

The Current Status and Needs Assessment for Learning
Development of Undergraduate Music Education Students
in Universities in Northern Thailand

เกริกพงศ์ ใจคำ¹ อรทัย เครือศรีรัตน์² ประสิทธิ์ คำปิงชัย³ ชนะพล ยงไสว⁴
ธวัช อัสวเดชาฤทธิ์^{5*} ธัญลักษณ์ ภูริยะพันธ์⁶ หัตทยา เฮ็ฟเนอร์⁷ และพัทธ์ธีรา สุตันทวิบูลย์⁸
Krerpong Jaikum¹ Orathai Khruesirat² Prasit Comepingchai³ Chanapol Yongsawai⁴
Tawat Assawadecharit^{5*} Tanyaluck Phuriyaphan⁶ Hattaya Hefner⁷
and Pattera Sutanthavibul⁸

Received: December 24, 2025

Revised: February 15, 2026

Accepted: March 6, 2026

¹ อาจารย์สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ 50200 Lecturer in the Music Education Program, Faculty of Education, Chiang Mai University, Chiang Mai. 50200 Tel. 063-6649989, e-mail: krerpong.j@cmu.ac.th

² อาจารย์โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (ระดับอนุบาลและประถมศึกษา) จังหวัดเชียงใหม่ 50200 Lecturer at Chiang Mai University Demonstration School (Kindergarten and Primary Levels), Chiang Mai. 50200 Tel. 087-3027178, e-mail: orathai.khrueas@cmu.ac.th

³ อาจารย์โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (ระดับอนุบาลและประถมศึกษา) จังหวัดเชียงใหม่ 50200 Lecturer at Chiang Mai University Demonstration School (Kindergarten and Primary Levels), Chiang Mai. 50200 Tel. 082-8894105, e-mail: prasit.com@cmu.ac.th

⁴ อาจารย์โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (ระดับมัธยมศึกษา) จังหวัดเชียงใหม่ 50200 Lecturer at Chiang Mai University Demonstration School (Secondary Level), Chiang Mai. 50200 Tel. 083-4699653, e-mail: chanapol.y@cmu.ac.th

^{5*} อาจารย์วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยพายัพ จังหวัดเชียงใหม่ 50000 Lecturer at the College of Music, Payap University, Chiang Mai. 50000 Tel. 086-9112201, e-mail: boypang@hotmail.com (Corresponding author)

⁶ อาจารย์วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยพายัพ จังหวัดเชียงใหม่ 50000 Lecturer at the College of Music, Payap University, Chiang Mai. 50000 Tel. 086-9134270, e-mail: tanyaluckphuriyaphan@gmail.com

⁷ อาจารย์วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยพายัพ จังหวัดเชียงใหม่ 50000 Lecturer at the College of Music, Payap University, Chiang Mai. 50000 Tel. 089-8553118, e-mail: nannyya@hotmail.com

⁸ นักวิชาการอิสระ สังกัดวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยพายัพ จังหวัดเชียงใหม่ 50000 Independent Scholar affiliated with the College of Music, Payap University, Chiang Mai. 50000 Tel. 081-8361946, e-mail: pattera.sutan@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรปริญญาทางการศึกษาศาखाวิชาดนตรี และประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการเรียนรู้นองนักศึกษาหลักสูตรปริญญาทางการศึกษาศาखाวิชาดนตรีในมหาวิทยาลัยภาคเหนือ กลุ่มตัวอย่างการวิจัยคือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่กำลังศึกษาในหลักสูตรปริญญาตรีทางการศึกษาศาखाวิชาที่เกี่ยวข้องกับดนตรีในมหาวิทยาลัยภาคเหนือ จำนวน 329 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบ 2 ขั้นตอน งานวิจัยนี้เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ แบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ และแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้างที่มีความตรงเชิงเนื้อหาและความเชื่อมั่นทั้งฉบับในระดับสูง วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปและสภาพการจัดการเรียนการสอนด้วยค่าความถี่และค่าร้อยละ ประเมินความต้องการจำเป็นด้วยค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จัดเรียงความต้องการจำเป็นด้วยดัชนีความต้องการจำเป็นและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยมีดังนี้ (1) นักศึกษาส่วนใหญ่มีความถนัดในการปฏิบัติเครื่องกีตาร์ แซกโซโฟน และระนาด ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ทางดนตรีไทยและไม่มีประสบการณ์การทดสอบทางดนตรี และ (2) นักศึกษาส่วนใหญ่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาตนเองสูงสุด 3 ด้านแรก ได้แก่ ความพร้อมของอุปกรณ์และห้องฝึกซ้อม องค์ความรู้ทางการปฏิบัติเครื่องดนตรีพื้นบ้าน และการจัดการเรียนรู้อ่านวิชาชีพรุ หลักสูตร การจัดการเรียนรู้อะเทคโนโลยีการเรียนรู้อ

คำสำคัญ: สภาพการจัดการเรียนการสอน ความต้องการจำเป็น ดนตรีศึกษา นักศึกษาระดับปริญญาตรี

Abstract

This study pursued two primary research objectives: to investigate the current status of instructional management in undergraduate music education programs at universities in Northern Thailand, and to assess the needs for learning development among undergraduate music education students in these institutions. The research sample comprised 329 undergraduate students enrolled in music education-related degree programs at universities across Northern Thailand, selected through two-stage random sampling procedures. Data collection instruments included checklists, five-point Likert scale questionnaires, and semi-structured in-depth interview protocols, all of which demonstrated high content validity and overall reliability. General demographic data and instructional management status were analyzed using frequency distributions and percentages. Needs assessment was conducted through means and standard deviations, with priority ranking determined by the Priority Needs Index (PNI). Qualitative data were analyzed employing content analysis methodology. The research findings revealed the following: (1) The majority of students demonstrated proficiency in guitar, saxophone, and ranat (Thai xylophone) performance. Most students possessed experience in Thai traditional music, while the majority lacked experience in formal

music aptitude testing. (2) Students identified three principal areas requiring the highest priority for self-development: the availability of equipment and practice facilities, knowledge and competencies in folk music instrument performance, and pedagogical management in teacher professional education encompassing curriculum design, instructional management, and learning technologies.

Keywords: Instructional Management Status, Priority Needs, Music Education, Undergraduate Students

บทนำ

การพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นสิ่งที่ยากและท้าทายอย่างยิ่งในวงการศึกษายุคปัจจุบันท่ามกลางการเปลี่ยนผ่านเทคโนโลยี การแทนที่แรงงานด้วยเทคโนโลยี และการเผชิญกับการแข่งขันทางเทคโนโลยี รวมถึงแรงงานและการเข้าสู่ตลาดงาน กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมจึงไม่อาจนิ่งนอนใจเกี่ยวกับสภาพดังกล่าวได้ การพัฒนานักศึกษาระดับอุดมศึกษาจะต้องเป็นการพัฒนาเชิงรุก สร้างโอกาสและเพิ่มทักษะให้เกิดช่องว่างแห่งโอกาสในการพัฒนาการแข่งขันให้เท่าทันทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ สร้างระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อมแห่งการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลง อาศัยเทคโนโลยี นวัตกรรม ระบบดิจิทัลและเหมืองข้อมูลพัฒนาหลักสูตร คณาจารย์ นักศึกษาและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย นอกจากนี้ ปัจจัยสำคัญที่จะช่วยยกระดับโครงสร้างของหลักสูตรอุดมศึกษา คือ การวิจัยและรวบรวมสารสนเทศเพื่อพัฒนานักศึกษา หลักสูตร คณาจารย์ โดยยกระดับนักศึกษาจากผู้สำเร็จการศึกษามาแล้ว จากเดิมที่ต้องตามหาตำแหน่งงานเปลี่ยนมาเป็นการเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาพร้อมทำงานโดยมีสถานประกอบการเข้ามารองรับนักศึกษา ด้วยเหตุนี้การยกระดับฐานข้อมูลทางการศึกษาจึงเป็นประโยชน์ในการสร้างภาพลักษณ์และอัตลักษณ์ใหม่ให้นักศึกษา (สำนักงานปลัดกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2566)

จากแผนการพัฒนาที่กล่าวในข้างต้นจะเห็นได้ว่า การศึกษาวิจัยและจัดทำสารสนเทศที่พัฒนาหลักสูตร คณาจารย์ นักศึกษา และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียถือเป็นสิ่งสำคัญในการยกระดับขีดความสามารถของนักศึกษา ผลลัพธ์ที่พัฒนานักศึกษาให้มีความสามารถสูงจะให้นักศึกษาเข้าสู่ตลาดงานโดยไม่ต้องแสวงหาตำแหน่งงาน การวิจัยที่รวบรวมสารสนเทศเพื่อการพัฒนาเป็นปัจจัยอย่างหนึ่งที่ขับเคลื่อนการพัฒนาหลักสูตรดังที่ Huebner (2013) และ Ary et al. (2018) ได้กล่าวถึงการวิจัยเชิงสำรวจทางการศึกษาว่าเป็นวิธีวิทยาการวิจัยอย่างหนึ่งที่ทำให้ได้ข้อมูลอันสำคัญในการพัฒนาสิ่งต่าง ๆ การศึกษาสารสนเทศที่เกี่ยวกับหลักสูตรจะทำให้ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในหลักสูตรนำไปใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับหลักสูตรและประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร ข้อมูลที่เกิดจากการศึกษาระบบนิเวศแห่งการเรียนรู้เป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ช่วยผลักดันให้หลักสูตรเข้าสู่ระบบการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องเช่นเดียวกันกับ Van Den Akker (2003) ได้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาการวิจัยและสารสนเทศว่าเป็นจุดสำคัญในการกำหนดโครงสร้างของหลักสูตร การออกแบบหลักสูตร การพัฒนาองค์ความรู้สำคัญที่ทำให้เกิดการพัฒนาร่วมกันกับผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียภายในหลักสูตร

ในปัจจุบันจะเห็นได้ว่า ทิศทางของกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม มุ่งเป้าการพัฒนาขีดความสามารถของหลักสูตรและนักศึกษา สอดรับกับการวิจัยเชิงสำรวจทางการศึกษาซึ่งเป็นปัจจัยหลักในการพัฒนาหลักสูตร การเรียนรู้ คณาจารย์ นักศึกษาและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาข้อมูลสารสนเทศเพื่อนำมาใช้พัฒนาหลักสูตรดนตรีศึกษา และยังพบประเด็นปัญหาที่น่าสนใจเกี่ยวกับหลักสูตรดนตรีในงานวิจัยต่างประเทศว่า ปัญหาสำคัญสำหรับการศึกษาในหลักสูตรดนตรีศึกษาอาจมีเชื้อเหตุนานาชาติในหลักสูตร แต่ปัญหาที่พบมีความเกี่ยวข้องกับนักศึกษา สังคม ชุมชน ดังงานวิจัยของ Váradí (2022) ที่พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ ความต้องการ ความเป็นอยู่ที่ดีของนักศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งในการประสบความสำเร็จด้านการบริหารจัดการในหลักสูตร Váradí ได้ทำการวิจัยเอกสารเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ สังคม และความสุข รวมถึงคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของนักศึกษาหลักสูตรดนตรีศึกษา ซึ่งส่งผลต่อความมุ่งมั่นตั้งใจในการศึกษาในทุกรายวิชาในหลักสูตร โดยการวิจัยนี้อธิบายว่า สาเหตุที่ตัวแปรเหล่านี้ส่งผลต่อแรงจูงใจและความมุ่งมั่นตั้งใจของนักศึกษาอาจเป็นเพราะศาสตร์ดนตรีเป็นสุนทรียศาสตร์ การเรียนรู้ที่ได้นั้นมาจากอารมณ์ ความรู้สึก และทัศนคติของผู้เรียนเป็นหลัก ดังนั้นควรมีระบบกำกับติดตาม ส่งเสริมภาวะอารมณ์และความเป็นอยู่ของนักศึกษา คณะผู้วิจัยยังได้ศึกษางานวิจัยในฐานข้อมูลดัชนีวารสารไทย พบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่ศึกษาสภาพปัญหาในการศึกษาระดับมัธยมศึกษา แต่มีงานวิจัยเพียง 1 เรื่องเท่านั้นที่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556 ได้แก่ ปิยรัตน์ ธรรมรงค์ และคนอื่น ๆ (2556) โดยผลการวิจัยพบว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นในหลักสูตรดนตรีศึกษาเกี่ยวข้องกับประสบการณ์ทางดนตรี พื้นฐานการปฏิบัติเครื่องดนตรี ความพร้อมของอุปกรณ์ และผู้ปกครองล้วนส่งผลต่อการเรียนรู้ในหลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงเสนอแนะให้มีการพัฒนาระบบการกำกับติดตามนักศึกษาและระบบช่วยเหลือนักศึกษา หากมีการศึกษากับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย วิเคราะห์ความต้องการและปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้จากหลากหลายแหล่งข้อมูล จะเป็นการพัฒนาหลักสูตรอย่างยั่งยืน

คณะผู้วิจัยเล็งเห็นถึงช่องว่างแห่งโอกาสการวิจัยในลักษณะเชิงสำรวจทางการศึกษาเกี่ยวกับดนตรีซึ่งขาดการศึกษามาอย่างยาวนาน และมีความสนใจที่จะศึกษา สำรวจข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับนักศึกษา สภาพการเรียนรู้ ระบบนิเวศการเรียนรู้ของหลักสูตรดนตรีศึกษา รวมถึงจัดเรียงความต้องการจำเป็นของนักศึกษาเพื่อนำสารสนเทศไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรปริญญาทางการศึกษาในสาขาวิชาดนตรีศึกษา เพื่อพัฒนาหลักสูตรคู่ความร่วมมือระหว่างคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยพายัพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรปริญญาทางการศึกษา สาขาวิชาดนตรีของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยภาคเหนือ
2. เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการเรียนรู้นักศึกษาหลักสูตรปริญญาทางการศึกษาสาขาวิชาดนตรีในมหาวิทยาลัยภาคเหนือ

คำถามการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรปริญญาทางการศึกษาสาขาวิชาดนตรีของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยภาคเหนือเป็นอย่างไร ผู้เรียนมีข้อมูลเบื้องต้นอย่างไร และมีสภาพแวดล้อมเกี่ยวกับการเรียนรู้ในสาขาวิชาดนตรีศึกษาอย่างไร

2. ระดับสภาพความเป็นจริงและระดับความคาดหวังในการศึกษาในสาขาวิชาดนตรีเป็นอย่างไร เมื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการเรียนรู้นักศึกษาหลักสูตรปริญญาทางการศึกษาสาขาวิชาดนตรีในมหาวิทยาลัยภาคเหนือ สามารถจัดลำดับเป็นอย่างไร

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยนี้มีขอบเขตการศึกษาด้านเนื้อหา ประชากร ระยะเวลา และพื้นที่ ดังนี้

1. ด้านเนื้อหา การวิจัยนี้เป็นการสำรวจสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรปริญญาทางการศึกษาสาขาวิชาดนตรีของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยภาคเหนือ โดยศึกษาในประเด็นหลัก 2 ประเด็น ได้แก่

1.1 ประเด็นที่ 1 เป็นการศึกษาสภาพและบริบทของนักศึกษาในการเรียนในหลักสูตรประกอบไปด้วยข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ชั้นปี ที่ตั้งมหาวิทยาลัย ภูมิภาค แผนการเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ค่าใช้จ่ายในการครองชีพ ยานพาหนะ และที่พัก

1.2 ประเด็นที่ 2 พื้นฐานทักษะทางดนตรี ประสบการณ์ทางดนตรีและการเรียนรู้ทางดนตรี เป็นการศึกษาความต้องการจำเป็นที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรปริญญาทางการศึกษาสาขาวิชาดนตรีของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยภาคเหนือ โดยศึกษาในประเด็นหลักประกอบไปด้วย (1) ความพร้อมของอุปกรณ์และห้องฝึกซ้อม (2) สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้นักศึกษาในมหาวิทยาลัย (3) ความต้องการในการพัฒนาทางด้านวิชาชีพครู หลักสูตร การจัดการเรียนรู้และเทคโนโลยีการเรียนรู้ (4) ความต้องการในการพัฒนาด้านจิตวิทยา การประเมินผลการเรียนรู้และการวิจัยทางการศึกษา (5) ความต้องการในการพัฒนาความสามารถในการถ่ายทอดองค์ความรู้ทางดนตรีสากล ดนตรีไทย ดนตรีพื้นบ้าน และโยธวาทิต (6) ความต้องการเกี่ยวกับคณาจารย์ในหลักสูตร และ (7) ความต้องการในการพัฒนากิจกรรมเสริมหลักสูตร

2. ด้านประชากร การวิจัยนี้ทำการศึกษาเกี่ยวกับนักศึกษาระดับปริญญาตรีทางการศึกษา สาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับดนตรี ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 3 เป็นต้นไป ในมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคเหนือ ประกอบไปด้วยจังหวัดกำแพงเพชร เชียงราย เชียงใหม่ นครสวรรค์ พิชณุโลก ลำปาง และอุตรดิตถ์ โดยมีนักศึกษาที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวนทั้งสิ้น 400 คน อ้างอิงจากข้อมูลแผนรับนักศึกษา (สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2568)

3. ด้านระยะเวลาในการศึกษา คณะผู้วิจัยได้จัดทำร่างโครงการวิจัยในช่วงเดือนพฤษภาคมถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2568 เมื่อผ่านขั้นตอนการรับรองจริยธรรมการวิจัยในคนแล้ว คณะผู้วิจัยจึงเก็บรวบรวมข้อมูลในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2568 และเสร็จสิ้นการวิจัยในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2568

4. ด้านพื้นที่การวิจัย การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยทำการศึกษาวิจัยในเขตภาคเหนือของประเทศไทยที่มีสถาบันอุดมศึกษาเปิดหลักสูตรระดับปริญญาตรีที่เกี่ยวข้องกับดนตรีศึกษา ประกอบไปด้วย 7 จังหวัด ได้แก่ กำแพงเพชร เชียงราย เชียงใหม่ นครสวรรค์ พิษณุโลก ลำปาง และอุตรดิตถ์

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการเรียนรู้ของนักศึกษาหลักสูตรปริญญาทางการศึกษาสาขาวิชาดนตรีในมหาวิทยาลัยภาคเหนือ คณะผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องใน 2 ประเด็นหลัก ได้แก่ ประเด็นที่ 1 ศึกษาเกี่ยวกับหลักการและแนวคิดการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศึกษา และประเด็นที่ 2 ศึกษาเกี่ยวกับหลักการประเมินความต้องการจำเป็นและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

เอกสารที่เกี่ยวกับหลักการและแนวคิดการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศึกษา

การสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศึกษาจัดอยู่ในการวิจัยเชิงสำรวจซึ่งถูกนำมาใช้ในการศึกษาและถูกพัฒนามาจากงานวิจัยเชิงปริมาณที่มีการสอบถามสารสนเทศโดยการสำรวจ เพื่อทำฐานข้อมูลให้ผู้บริหารใช้ในการตัดสินใจสำหรับดำเนินนโยบายทางการศึกษา การวิจัยเชิงสำรวจข้อมูลทางการศึกษามีนิยามความหมายที่อิงตามการวิจัยเชิงสำรวจเชิงปริมาณ โดย Kerlinger (2000) ได้กล่าวถึงการวิจัยเชิงสำรวจข้อมูลทางการศึกษาว่า เป็นการวิจัยในกลุ่มประชากรขนาดใหญ่ที่อาศัยระเบียบวิธีที่น่าเชื่อถือเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สัมพันธ์เนื่องกับการศึกษา โดยเป็นข้อมูลที่เกิดจากการใช้เครื่องมือศึกษา ได้ข้อมูลอย่างเป็นระบบ อีกทั้งหลักการในการวิจัยเชิงสำรวจข้อมูลทางการศึกษานั้น มีนักวิชาการหลายท่านได้เสนอหลักการเบื้องต้นในการทำการวิจัยเชิงสำรวจ ซึ่งนักวิชาการเหล่านี้มีความเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่า หลักการเบื้องต้นของการวิจัยเชิงสำรวจข้อมูลทางการศึกษา นักวิจัยจะต้องศึกษาประเด็นสำคัญของตัวแปรการวิจัยที่สนใจศึกษา เนื่องจากลักษณะของตัวแปรจะเป็นสิ่งที่ใช้กำหนดระเบียบวิธีการและตัดสินใจเลือกใช้เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลการวิจัย เช่น ตัวแปรลักษณะจิตวิทยา การศึกษาอาจอาศัยมาตรวัดทางจิตวิทยาประกอบการสำรวจเชิงลึกเพื่อให้ได้สารสนเทศการสำรวจที่สอดคล้องกับลักษณะเฉพาะของตัวแปร หลักการสำรวจทางการศึกษาประกอบไปด้วย (1) เครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลในสิ่งที่สนใจศึกษาได้อย่างครบถ้วน คุ่มค่ากัมบงบประมาณทรัพยากร และบุคลากรที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล (2) รายการข้อคำถามควรมีความชัดเจน สื่อถึงสิ่งที่สนใจจะศึกษาและสำรวจ สำรวจได้ตรงกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์การวิจัย รายการข้อคำถามเป็นภาษาที่เข้าใจง่าย เหมาะสมกับลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล (3) การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยเชิงสำรวจข้อมูลทางการศึกษาควรมีวัตถุประสงค์การวิจัยที่ชัดเจน เนื่องจากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียจะได้ทราบถึงขอบเขตของประชากรที่สนใจศึกษา อีกทั้งนักวิจัยควรกำหนดนิยาม และอธิบายคุณสมบัติของประชากรที่ชัดเจนและสอดคล้องกับขอบเขตการวิจัย ดังที่ได้กล่าวในนิยามของการวิจัยเชิงสำรวจว่าเป็นการวิจัยขนาดใหญ่ ดังนั้น การได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างการวิจัยต้องเป็นตัวแทนที่ดีของประชากร อาศัยการสุ่มหรือการเลือกที่ถูกต้อง ในกรณีที่อาศัยระเบียบวิธีการวิเคราะห์ด้วยสถิติอนุมาน นักวิจัยจะต้องใช้วิธีการสุ่มอย่างเป็นระบบที่มีความน่าเชื่อถือ เช่น มีขนาดที่พอเหมาะ

มีอำนาจการทดสอบและมีค่าความคลาดเคลื่อนที่ต่ำ เป็นต้น (4) การสำรวจวิจัยควรใช้เครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากเครื่องมือการวิจัยถือเป็นหัวใจหลักของการวิจัย เครื่องมือมีความเที่ยงตรงผ่านการตรวจสอบทดลองใช้อย่างเป็นระบบ เนื่องจากเครื่องมือเป็นสิ่งบ่งชี้ถึงความน่าเชื่อถือของผลการวิจัย ควรมีการตรวจสอบคุณสมบัติทางจิตมิติพื้นฐานและการทดลองใช้นำร่อง (5) ระเบียบวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การสำรวจเป็นการสืบหาข้อเท็จจริงของปรากฏการณ์ทางการศึกษา ดังนั้นนักวิจัยจะต้องดำเนินการตามหลักการเก็บข้อมูลที่ต้องการ ชัดเจน เก็บได้ตามสภาพที่แท้จริง และ (6) วิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล การวิจัยเชิงสำรวจเป็นการอาศัยวิธีการวิเคราะห์และแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างถูกต้อง นำเสนอข้อมูลที่ย่อยต่อการเข้าใจ เนื่องจากผลการวิจัยจะถูกนำไปใช้โดยผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการพัฒนาขับเคลื่อนนโยบาย (Dillman, 2007; Fowler, 2013; Kelley et al., 2003)

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักการประเมินความต้องการจำเป็นและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นักวิชาการจำนวนมากที่ศึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นมุ่งอธิบายว่าเป็นการศึกษาความแตกต่างระหว่างผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจริงกับสิ่งที่คาดหวัง โดยนิยามความหมายของความต้องการจำเป็นว่า หมายถึง กลไก กระบวนการ หรือระเบียบวิธีการในการศึกษาบริบททางการศึกษาที่อธิบายถึงสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นจริงเชิงประจักษ์ โดยอาศัยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการประเมินความเห็นหรือการสำรวจเพื่อนำมาเปรียบเทียบหาความแตกต่างกับสภาพ ลักษณะ หรือความคาดหวังที่ควรจะเป็นโดยเป็นการฉายภาพแห่งอนาคตที่คาดหวังจะให้ปรากฏการณ์เหล่านั้นเกิดขึ้น (สุวิมล ว่องวานิช, 2558; Kaufman et al., 1993; Reviere, 2013) หลักการที่สำคัญในการประเมินความต้องการจำเป็นประกอบไปด้วย (1) การสำรวจและประเมินความเป็นไปได้ของการประเมินความต้องการจำเป็น นักวิจัยจะต้องศึกษาสิ่งที่สนใจมาแล้วเป็นอย่างดีว่า สิ่งที่สนใจเหล่านั้นจะมีความเป็นไปได้ในการศึกษาหรือไม่ ข้อมูลที่ได้มีประโยชน์หรือไม่ เพื่อเป็นการศึกษานำร่องและประเมินความเป็นไปได้อีกก่อนที่จะตัดสินใจทำการประเมินความต้องการจำเป็น (2) การทำความเข้าใจในสิ่งที่ประเมินเพื่อตัดสินใจเลือกใช้วิธีการและเครื่องมือในการเก็บข้อมูล (3) การตรวจสอบความแตกต่างระหว่างสิ่งที่มุ่งหวังหรือคาดหวังกับสภาพความเป็นจริง โดยการตรวจสอบความต่างนั้นจะต้องอาศัยการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ถูกต้อง ชัดเจน บ่งชี้ถึงความเป็นจริงที่เกิดขึ้น และ (4) วิธีการประเมินจัดอันดับ นักวิจัยจะต้องทำความเข้าใจวิธีการจัดลำดับจากการศึกษาสูตรการคำนวณ โดยสูตรที่เป็นที่นิยมในหมู่นักวิจัยชาวไทย ซึ่งเป็นสูตรหาความต่างอย่างง่าย ได้แก่

$$PNI_{\text{Modified}} = \frac{I-D}{D}$$

การประเมินความต้องการจำเป็นถือว่าเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่ทำให้ผู้บริหารได้สารสนเทศที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ช่วยให้ผู้กำหนดนโยบายตัดสินใจเลือกการแก้ไขปัญหาได้อย่างสอดคล้องกับความต้องการ กระตุ้นให้เกิดการพัฒนาในองค์กรได้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้

ยังส่งผลให้เกิดโครงการที่เป็นประโยชน์สำหรับการพัฒนาในองค์กร ดังที่งานวิจัยของอภิวัฒน์ สุริยศ (2565) ที่ทำการศึกษาความต้องการจำเป็นของนักศึกษาหลักสูตรศิลปกรรมศาสตร์ที่ปฏิบัติเครื่องลมทองเหลือง พบว่า ผู้วิจัยสามารถจัดลำดับความต้องการของผู้เรียนในรายวิชาเครื่องดนตรีสากลได้ว่า ผู้เรียนมีความต้องการได้รับแบบฝึกหัดและเวลาฝึกซ้อมในห้องปฏิบัติการสูงสุด รองลงมา ได้แก่ สื่อวิธีการสอน และการประเมินผลการเรียนรู้ โดยการวิจัยนี้ นำสารสนเทศที่ได้จัดอันดับความต้องการแล้วนำไปใช้กำหนดเป็นกรอบการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับความต้องการ เช่น การสอนโดยสาธิตประกอบการฝึกรวมในห้องซ้อมเพื่อให้ได้แนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารจัดการในรายวิชา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการทบทวนเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักการและแนวคิดการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศึกษาและหลักการประเมินความต้องการจำเป็น คณะผู้วิจัยได้สรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยเป็นดังภาพ

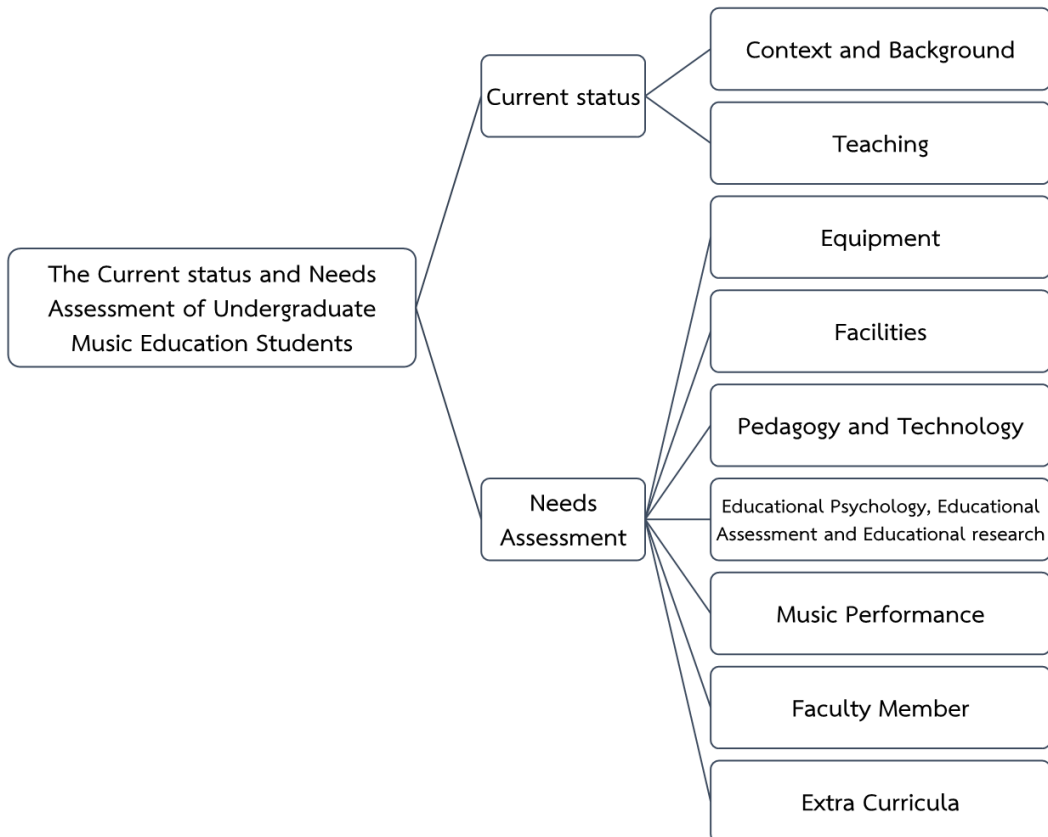

Figure 1 Conceptual Framework

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีทางการศึกษา สาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับดนตรีศึกษา ชั้นปีที่ 3 ขึ้นไป ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยในจังหวัดกำแพงเพชร เชียงราย เชียงใหม่ นครสวรรค์ พิษณุโลก ลำปาง และอุตรดิตถ์ โดยมีนักศึกษาที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวนทั้งสิ้น 400 คน (สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2568)

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีทางการศึกษา สาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับดนตรีศึกษา ชั้นปีที่ 3 ขึ้นไป ซึ่งกำลังศึกษาในมหาวิทยาลัยในจังหวัดกำแพงเพชร เชียงราย เชียงใหม่ นครสวรรค์ พิษณุโลก ลำปาง และอุตรดิตถ์ โดยมีนักศึกษาที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวนทั้งสิ้น 329 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two-stage Random Sampling) ขั้นตอนแรกทำการสุ่มแบบชั้นภูมิโดยใช้จังหวัดและชั้นปีเป็นชั้นภูมิในการสุ่ม หลังจากนั้นทำการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับสลากจากอีเมลจำนวนทั้งสิ้น 350 คน มีการตอบกลับและข้อมูลที่มีการตอบครบถ้วนสมบูรณ์จำนวน 329 คนคิดเป็นร้อยละ 82.25 ของจำนวนประชากรซึ่งสูงกว่าร้อยละ 80 จึงนำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นนักศึกษาที่สมัครใจให้ข้อมูลจำนวน 7 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบสอบถามแบบผสม จำนวน 1 ฉบับ ที่แบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบไปด้วย ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการซึ่งสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ ชั้นปี ที่ตั้งของมหาวิทยาลัย ยานพาหนะ ที่พัก รายจ่าย และข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการเรียนรู้ในหลักสูตร ได้แก่ อุปกรณ์ที่ใช้เรียน ประสบการณ์ทางดนตรี ความถนัดทางดนตรี จำนวนชั่วโมงฝึกซ้อมดนตรี แบบสอบถามตอนที่ 2 เป็นการสอบถามเกี่ยวกับสภาพสภาวะที่เป็นจริงเชิงประจักษ์เกี่ยวกับหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของมหาวิทยาลัย โดยให้กลุ่มตัวอย่างประเมินความเห็นด้วยมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 30 ข้อ และแบบสอบถามตอนที่ 3 เป็นการสอบถามความคาดหวังในการเรียนรู้ในหลักสูตรเป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 30 ข้อ โดยแบบสอบถามตอนที่ 2 กับตอนที่ 3 มีโครงสร้างเช่นเดียวกันซึ่งสอบถาม 7 ประเด็นหลัก ประกอบไปด้วย (1) ความพร้อมของอุปกรณ์และห้องฝึกซ้อม (2) สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ของมหาวิทยาลัย (3) ความต้องการในการพัฒนาทางด้านวิชาชีพ ครู หลักสูตร การจัดการเรียนรู้ และเทคโนโลยีการเรียนรู้ (4) ความต้องการในการพัฒนาด้านจิตวิทยา การประเมินผลการเรียนรู้และการวิจัยทางการศึกษา (5) ความต้องการในการพัฒนาความสามารถในการถ่ายทอดองค์ความรู้ทางดนตรีสากล ดนตรีไทย ดนตรีพื้นบ้าน และโยธาวาทิต (6) ความต้องการเกี่ยวกับคณาจารย์ในหลักสูตร และ (7) ความต้องการในการพัฒนากิจกรรมเสริมหลักสูตร คณะผู้วิจัยนำแบบสอบถามทั้งฉบับตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างแบบสอบถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการกับผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง .00 - 1.00 คณะผู้วิจัยคัดเลือกแบบสอบถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องที่มีค่าตั้งแต่ .50 มาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย หลังจากนั้นนำแบบสอบถามที่ผ่านเกณฑ์มาทดลองนำร่องกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน

ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง พบว่า มีค่าอำนาจจำแนกตามสูตร Item Total Correlation ระหว่าง .366 ถึง .787 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสูงกว่า .35 ถือว่ายอมรับได้ตามเกณฑ์ของศิริชัย กาญจนวาสี (2556) หลังจากนั้นตรวจสอบค่าความเชื่อมั่นด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค พบว่า แบบสอบถามมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับในระดับสูงมาก ($r_{tt} = .97$) ถือว่าสูงกว่า .70 และสามารถนำไปใช้ได้ตามเกณฑ์ของศิริชัย กาญจนวาสี (2556)

2. แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง 1 ฉบับ จำนวน 5 ข้อ เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรทางการศึกษาในสาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะผู้วิจัยตรวจสอบคุณภาพด้วยดัชนีความสอดคล้องระหว่างรายการคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการ พบว่า แบบสัมภาษณ์มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 ทั้งหมดซึ่งสูงกว่า .50 ถือว่าใช้ได้ตามเกณฑ์ของศิริชัย กาญจนวาสี (2556)

การวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล

1. คณะผู้วิจัยร่างโครงสร้างการวิจัยและขอรับรองจริยธรรมการวิจัยจากสำนักงานจริยธรรมการวิจัยมหาวิทยาลัยพายัพ เมื่อผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัย จึงส่งหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยไปยังมหาวิทยาลัยที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เมื่อได้รับอนุญาต คณะผู้วิจัยจัดการปฐมนิเทศและอธิบายข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับกรวิจัยให้กับกลุ่มตัวอย่างผ่านการประชุมออนไลน์ หลังจากนั้นจึงส่งแบบสอบถามแบบอิเล็กทรอนิกส์โดยการสุ่มจากชื่อและอีเมลของกลุ่มตัวอย่างการวิจัย

2. คณะผู้วิจัยตรวจสอบข้อมูลการตอบแบบสอบถาม โดยคัดเฉพาะผลการตอบที่ครบถ้วนสมบูรณ์และข้อมูลที่มีการตอบตามปกติ และคัดข้อมูลที่มีการตอบซ้ำ และการตอบตามความปรารถนาของสังคมออก สำหรับแบบสอบถามตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ โดยคณะผู้วิจัยประมวลผลด้วยสถิติบรรยาย ประกอบไปด้วยค่าความถี่และค่าร้อยละ หลังจากนั้นจึงเสนอข้อมูลด้วยตาราง และอธิบายประกอบ

3. การประมวลผลแบบสอบถามตอนที่ 2 และตอนที่ 3 เป็นการสอบถามเกี่ยวกับสภาพความเป็นจริงกับความคาดหวังของกลุ่มตัวอย่าง รวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามมาตรฐานค่า 5 ระดับ คณะผู้วิจัยประมวลผลด้วยสถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าร้อยละและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แปลผลค่าเฉลี่ยโดยอาศัยเกณฑ์ของบุญชม ศรีสะอาด (2560) โดยคะแนนเฉลี่ย .00 - .49 หมายถึง ระดับควรปรับปรุงมากที่สุด/คาดหวังน้อยที่สุด .50 - 1.49 หมายถึง ระดับควรปรับปรุง/คาดหวังน้อย 1.50 - 2.49 หมายถึง ระดับพอใช้/คาดหวังปานกลาง 2.50 - 3.49 หมายถึง ระดับดี/คาดหวังมาก และ 3.50 - 4.00 หมายถึง ระดับดีที่ที่สุด/คาดหวังมากที่สุด

4. การประมวลผลเพื่อประเมินความต้องการจำเป็นโดยอาศัยข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 เป็นการสอบถามสภาพความเป็นจริงที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรทางการศึกษาสาขาวิชาดนตรี และข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 3 เป็นการสอบถามความคาดหวังของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรทางการศึกษาสาขาวิชาดนตรีศึกษาตามสูตรของสุวิมล ว่องวานิช (2558) โดย $PNI_{Modified} = (I-D)/D$ โดย I หมายถึง Important ระดับความคาดหวังหรือสภาพที่ควรจะเป็น และ D หมายถึง Degree of Success ระดับสภาพที่เป็นจริง

5. การประมวลผลข้อมูลเชิงคุณภาพ คณะผู้วิจัยถอดบทสัมภาษณ์เชิงลึกด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ และวิเคราะห์เนื้อหาที่มีความสัมพันธ์กัน จากนั้นจึงสรุปและบรรยายความและตรวจสอบแบบสามเส้า

การพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยนี้ได้รับรองการพิจารณาจริยธรรมจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์จากสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยมหาวิทยาลัยพายัพ เลขที่รับรอง COE No.68/86 ลงวันที่ 7 พฤศจิกายน พ.ศ. 2568

ผลการวิจัย

คณะผู้วิจัยขอเสนอผลการศึกษา โดยเรียงลำดับตามวัตถุประสงค์การวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรปริญญาทางการศึกษา สาขาวิชาดนตรีของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยภาคเหนือ และตอนที่ 2 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการเรียนรู้ของนักศึกษาหลักสูตรปริญญาทางการศึกษา สาขาวิชาดนตรีในมหาวิทยาลัยภาคเหนือ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรปริญญาทางการศึกษาสาขาวิชาดนตรีของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยภาคเหนือ

ผลการวิจัยที่ตอบตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ของการวิจัยเป็นการบรรยายสภาพข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างการวิจัย ประกอบไปด้วยข้อมูลเบื้องต้น เช่น เพศ ชั้นปี ที่ตั้งมหาวิทยาลัย ยานพาหนะที่ใช้ ที่พัก และค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวันในการเรียน ผลการวิจัยมีรายละเอียด ดังนี้

Table 1 Background of the Sample (n = 329)

Background	Frequency	Percentage
Frequency and Percentage of Gender		
Male	248	75.38
Female	81	24.62
Frequency and Percentage of Year of study		
Third Year Students	212	64.44
Fourth Year Students	117	35.56
Frequency and Percentage of Student's Expense		
0 - 3,000 Bath/Month	53	16.11
3,001 - 5,000 Bath/Month	88	26.75
5,001 - 8,000 Bath/Month	93	28.27
8,001 - 10,000 Bath/Month	26	7.90
10,001 - 15,000 Bath/Month	39	11.85

Background	Frequency	Percentage
15,001 - 20,000 Bath/Month	7	2.13
More than 20,000 Bath/Month	23	6.99
Frequency and Percentage of Student's Transportation		
Motocycle	296	89.97
Car	33	10.03
Frequency and Percentage of Student's Residence		
Private House	64	19.45
Rental House	14	4.26
Dormitory	164	49.85
University Dormitory	87	26.44
Frequency and Percentage of Area		
Kamphaeng Phet	35	10.64
Chiang Rai	37	11.25
Chiang Mai	113	34.35
Nakhon Sawan	33	10.03
Phitsanulok	37	11.25
Lampang	38	11.55
Uttaradit	36	10.94

จาก Table 1 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 75.38 ศึกษาในชั้นปีที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 64.44 มีค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวันระหว่างการศึกษายู่ที่ 5,000 ถึง 8,000 บาทต่อเดือน ใช้รถจักรยานยนต์เดินทางมาศึกษาเล่าเรียน คิดเป็นร้อยละ 89.97 ระหว่างการศึกษาในหลักสูตรพักอาศัยในหอพักภายนอกมหาวิทยาลัย คิดเป็นร้อยละ 49.85 เพื่อให้ได้สารสนเทศเกี่ยวกับการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่าง คณะผู้วิจัยจึงสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนการสอนในหลักสูตร ผลการวิจัยสรุปได้ดัง Table 2

Table 2: Educational Management and Instruction Data of Students in the Program (n = 329)

General Information	Frequency	Percentage
High School Education Program		
Fine Arts	51	15.50
General	257	78.12
Vocational	21	6.38

General Information	Frequency	Percentage
Musical Experience		
Luk Thung Music Band	35	10.64
International Music Band	74	22.49
Marching Band	115	34.95
Thai Traditional Music Band	99	30.09
None Musical Experience	6	1.82
Music Examination Experience		
Passed Music Proficiency Test (e.g., Trinity)	52	15.81
Not Administered the Test	277	84.19
Scholarships		
Scholarship Recipient	59	17.93
Non - Scholarship Recipient	270	82.07
Education Loans		
Educational Loan Recipient	163	49.54
Non - Educational Loan Recipient	166	50.46
Instrument Proficiency		
Guitar	35	18.82
Saxophone	24	12.90
Ranat	15	8.06
Piano	13	6.99
Trumpet	12	6.45
Khong Wong	12	6.45
Bass	11	5.91
So	11	5.91
Violin	10	5.38
Tuba	8	4.30
Drum Kit	8	4.30
Khlui	7	3.76
Trombone	7	3.76
Cha Ke	5	2.69
Clarinet	4	2.15
Flute	4	2.15

General Information		Frequency	Percentage
Proficiency by Music Categories			
Thai Music		59	28.78
Classical Music		57	27.80
Popular Music		44	21.46
Folk Music		28	13.66
Jazz Music		17	8.29
Practice Hours per Week			
Maximum	Minimum	Mean	
50	1	8.82	

จาก Table 2 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างมีพื้นฐานจากการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในสายสามัญ คิดเป็นร้อยละ 78.12 นักศึกษามีประสบการณ์เข้าร่วมวงดนตรีโยธวาทีตสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 34.95 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มีประสบการณ์ทดสอบระดับความสามารถดนตรี คิดเป็นร้อยละ 84.19 ระหว่างการศึกษากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ได้รับทุนการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 82.07 และไม่ได้กู้เงินเพื่อการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 50.46

เมื่อศึกษาเกี่ยวกับพื้นฐานทางดนตรีและความถนัด พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความถนัดในการปฏิบัติเครื่องดนตรีกีตาร์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 18.82 รองลงมาได้แก่ แซกโซโฟน และระนาดประเภทดนตรีที่กลุ่มตัวอย่างมีความถนัดในการเล่น คือ ดนตรีไทย คิดเป็นร้อยละ 28.78 รองลงมา คือ ดนตรีคลาสสิกกับดนตรีสมัยนิยม และกลุ่มตัวอย่างใช้เวลาฝึกซ้อมการปฏิบัติเครื่องดนตรีเฉลี่ย 8.82 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

ตอนที่ 2 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการเรียนรู้ของนักศึกษาหลักสูตรปริญญาทางการศึกษา สาขาวิชาดนตรีในมหาวิทยาลัยภาคเหนือ

คณะผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์สภาพที่เป็นจริงกับความคาดหวังของการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรปริญญาทางการศึกษา สาขาวิชาดนตรีในมหาวิทยาลัยภาคเหนือ และผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการเรียนรู้ของนักศึกษาหลักสูตรปริญญาทางการศึกษา สาขาวิชาดนตรีในมหาวิทยาลัยภาคเหนือ ดัง Table 3 และ Table 4

Table 3 Analysis of Expectations for Instructional Management in Music Education Degree Programs within Northern Thailand Universities

Description	M	SD	Level
Expectations toward the Music Education Degree Program (Important)			
1. Readiness of Equipment and Practice Rooms	3.34	0.68	High
2. University Learning Support Facilities	3.33	0.71	High
3. Professional Teacher Training, Curriculum Management, and Learning Technology	3.33	0.77	High
4. Psychology, Learning Assessment, and Educational Research	3.39	0.63	High
5. Knowledge of Western Musical Instrument Performance	3.32	0.76	High
6. Knowledge of Folk/Traditional Musical Instrument Performance	3.29	0.78	High
7. Knowledge of Marching Band Performance	3.25	0.81	High
8. Faculty Members	3.33	0.74	High
9. Extracurricular Activities	3.48	0.65	High
Total	3.35	0.72	High
Study of Current Status (Degree of Success)			
1. Readiness of Equipment and Practice Rooms	2.78	0.81	Good
2. University Learning Support Facilities	3.05	0.81	Good
3. Professional Teacher Training, Curriculum Management, and Learning Technology	3.00	0.75	Good
4. Psychology, Learning Assessment, and Educational Research	3.13	0.69	Good
5. Knowledge of Western Musical Instrument Performance	3.05	0.82	Good
6. Knowledge of Folk/Traditional Musical Instrument Performance	2.82	0.95	Good
7. Knowledge of Marching Band Performance	2.99	0.91	Good
8. Faculty Members	3.43	0.65	Good
9. Extracurricular Activities	3.23	0.71	Good
Total	3.06	0.77	Good

จาก Table 3 แสดงให้เห็นว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีความคาดหวังที่มีต่อการศึกษาในหลักสูตรปริญญาทางการศึกษาในสาขาวิชาดนตรีศึกษา (Important) อยู่ในระดับมาก ($M = 3.35$, $SD = .72$) เมื่อพิจารณาตามรายการ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคาดหวังในเรื่องกิจกรรมเสริมหลักสูตรมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ของมหาวิทยาลัยและการจัดการเรียนรู้ด้านจิตวิทยา การประเมินผลการเรียนรู้และการวิจัยทางการศึกษา นอกจากนี้ ผลการศึกษาสภาพจริง (Degree of Success) ในภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับดี ($M = 3.06$, $SD = .77$) เมื่อพิจารณาตามรายการพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่า คณาจารย์มีสภาพที่เป็นจริงที่มีคุณภาพสูงสุด รองลงมา ได้แก่ กิจกรรมในหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ด้านจิตวิทยา การประเมินผลการเรียนรู้ และการวิจัยทางการศึกษา คณะผู้วิจัยจึงนำผลการศึกษาไปประเมินความต้องการจำเป็นและเรียงลำดับความสำคัญดัง Table 4

Table 4 Needs Assessment for Learning Development of Students in Music Education Degree Programs within Northern Thailand Universities

Description	I	D	(I-D)/D	Ordering
1. Readiness of Equipment and Practice Rooms	3.34	2.78	0.2014	1
2. Knowledge of Folk and Traditional Musical Instrument Performance	3.29	2.82	0.1667	2
3. Professional Teacher Education: Curriculum and Learning Technology	3.33	3.00	0.1100	3
4. University Learning Support Facilities	3.33	3.05	0.0918	4
5. Knowledge of Western Musical Instrument Performance	3.32	3.05	0.0885	5
6. Knowledge of Marching Band Performance	3.25	2.99	0.0870	6
7. Psychology, Learning Assessment, and Educational Research	3.39	3.13	0.0831	7
8. Extracurricular Activities	3.48	3.23	0.0774	9
9. Program faculty Members	3.33	3.43	-0.0292	10

จาก Table 4 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคาดหวังที่มีต่อการศึกษาในหลักสูตรปริญญาทางการศึกษาในสาขาวิชาดนตรีศึกษา (Important) มีค่าระหว่าง 3.25 - 3.48 เมื่อประเมินสภาพที่เป็นจริง (Degree of Success) มีค่าระหว่าง 2.78 - 3.43 เมื่อประเมินจัดอันดับตามสูตรการประเมินความต้องการจำเป็น พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการจำเป็นที่ต้องการพัฒนาปรับปรุงในเรื่องความพร้อมของอุปกรณ์และห้องฝึกซ้อมเป็นอันดับแรก รองลงมา ได้แก่ องค์ความรู้ทางการปฏิบัติ

เครื่องดนตรีพื้นบ้านและการจัดการเรียนรู้ด้านวิชาชีพครู หลักสูตร การจัดการเรียนรู้และเทคโนโลยี การเรียนรู้

นอกจากนี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกและสนับสนุนข้อมูลเชิงปริมาณ คณะผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างที่สมัครใจให้ข้อมูลสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 7 คน โดยถามในภาพรวมเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในประเด็นของหลักสูตร สิ่งอำนวยความสะดวก คณาจารย์ กิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อให้ทราบถึงความต้องการในการเรียนรู้ในหลักสูตรทางการศึกษา สาขาวิชาดนตรีศึกษา ผลการสัมภาษณ์สามารถสรุปได้ดังนี้

“อยากให้มีการจัดกิจกรรมดนตรีเยอะ ๆ เลยกะ เพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษาหรือน้อง ๆ ในมหาวิทยาลัยได้โชว์ความสามารถเต็มที่ น่าจะจัดพวกอบรมการเล่นเครื่องดนตรีให้ครบทุกชนิดไปเลย แล้วก็จัดแข่งดนตรีด้วย จะได้เปิดโอกาสให้นักศึกษาหรือนักเรียนได้แสดงความสามารถและศักยภาพด้านดนตรีของตัวเอง”

(นักศึกษาคนที่ 1, สัมภาษณ์ 10 ธันวาคม 2568)

“มหาวิทยาลัยควรมีที่ซ้อมดนตรีที่พร้อม มีการสนับสนุนเครื่องดนตรีรุ่นใหม่ ๆ ที่หลากหลายประเภทให้เราได้ลองศึกษาและเล่นจริง ๆ ควรมีกิจกรรมศึกษาดูงานที่นักศึกษาทุกคนได้เข้าร่วมเพื่อเก็บเกี่ยวความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ และอยากให้มีวิชาที่สอนเกี่ยวกับทฤษฎีและประวัติของเครื่องดนตรีแต่ละเอกด้วย”

(นักศึกษาคนที่ 2, สัมภาษณ์ 10 ธันวาคม 2568)

“อย่างแรกเลยคือ อยากให้มีเครื่องดนตรีดี ๆ เหมือนมหาวิทยาลัยอื่น ๆ ห้องเรียน ห้องซ้อม อาคารเรียนก็ต้อดี ไม่ใช่ฝนตกมาแล้วน้ำรั่ว ควรเปิดห้องเครื่องให้ซ้อมได้ 24 ชม. เลยกะ เพราะถ้าไม่เปิดห้องแล้วจะมว่าพวกเราไม่ซ้อมได้ยังไง อาจารย์ก็ควรเป็นอาจารย์ที่ดี มีคุณสมบัติเหมาะสมกับความเป็นครูบาอาจารย์ ไม่ใช่มาดูถูกเด็ก เพราะทัศนคติของครูก็สำคัญมาก ๆ ค่ะ และอยากให้มีการรวมนักศึกษาทุกชั้นปี (ปี 1-4) มาแลกเปลี่ยนความรู้และเล่นเครื่องดนตรีด้วยกัน”

(นักศึกษาคนที่ 3, สัมภาษณ์ 10 ธันวาคม 2568)

“ขอพัฒนาในสถานที่ข้างนอกเวลาซ้อมก่อนเลย อันนี้สำคัญมากและเป็นปัญหามาก ๆ ค่ะ ส่วนเรื่องกิจกรรม อยากเน้นวงโยชวาทิต อยากให้จัดแข่งระดับจังหวัดไปเลย เพื่อพัฒนาครูดนตรีที่จะไปสอนต่อ การนำเสนอผลงานสร้างสรรค์กับตัวจบก็ไม่อยากให้มีพิธีการเยอะ มันไม่ใช่งานราชการขนาดนั้น อยากให้จบในวันเดียว ไม่ต้องยืดเยื้อ น่าจะจัดเป็นวงของแต่ละชั้นปี (รวมไทย-สากล) แล้วจัดประกวดไปเลย จะได้กระตุ้นให้ซ้อมเก่งขึ้นด้วย การซ้อมก็ควรจัดตารางชัดเจนไปเลยว่ามีไหนชั้นปีไหนซ้อมแล้วทุกวันพุธก็ควรซ้อมเพลงใหม่ ๆ อาทิตย์ละเพลง ไม่ใช่เพลงเดิม ๆ ซ้ำซาก มันน่าเบื่อมาก ๆ ค่ะ มันเหมือนเป็นการบอกว่าวงโยชวาทิตเราทำได้แค่นี้เองหรือ ควรเอาเรื่องทุนการศึกษามาผูกกับเรื่องการซ้อมและการออกงานด้วย เพื่อสร้างเงื่อนไขและกระตุ้นให้เด็กตั้งใจมากขึ้น แล้วก็ขอปรับลดทฤษฎีเพิ่มปฏิบัติ จาก 50:50 เป็น 60:40 น่าจะดีกว่า เพราะถ้าไม่เรียนทฤษฎีเลยก็คงปฏิบัติไม่รอดอยู่ดี”

(นักศึกษาคนที่ 4, สัมภาษณ์ 10 ธันวาคม 2568)

“อยากให้มีมหาวิทยาลัยช่วยสนับสนุนเครื่องดนตรีและพัฒนาสาขาดนตรีศึกษาให้ดีกว่านี้รับ
อยากให้มีกิจกรรมออกค่ายสอนดนตรีและแสดงดนตรีตามโรงเรียนในถิ่นทุรกันดารด้วย และจัดกิจกรรม
ลานดนตรีที่ให้นักศึกษามาโชว์ความสามารถพิเศษได้ทุกเดือน คนในมอหรือคนนอกมอมาดูก็ได้ จะได้
ช่วยให้มีมหาวิทยาลัยผู้มีชีวิตชีวาขึ้น แถมยังได้สร้างเวทีให้นักดนตรีจากหลายคณะอีกด้วย”

(นักศึกษาคนที่ 5, สัมภาษณ์ 10 ธันวาคม 2568)

“หนูคิดว่าห้องเรียนปฏิบัติดนตรีควรมีห้องเก็บเสียงทุกห้องนะ เพราะเสียงมันรบกวนการ
เรียนการสอนของคนอื่นมาก ๆ เลย แล้วมันก็ส่งผลต่อทัศนคติที่คนอื่นมีต่อนักศึกษาดนตรีด้วย”

(นักศึกษาคนที่ 6, สัมภาษณ์ 10 ธันวาคม 2568)

“อีกเรื่องคือโอกาสในการทำงานค่ะ บางเอกเครื่องดนตรีอย่างเอกไวโอลินเนี่ย โอกาสที่จะนำ
ความรู้ไปใช้ในอาชีพได้โดยตรงระหว่างเรียนค่อนข้างน้อย เพราะมันไม่ค่อยเป็นที่นิยม กิจกรรมใน
สถาบันก็มีน้อยนาน ๆ ที เลยอยากให้มีวิชาปฏิบัติเกี่ยวกับการควบคุมระบบมิคซ์เสียงเข้ามาด้วย”

(นักศึกษาคนที่ 7, สัมภาษณ์ 10 ธันวาคม 2568)

จากสรุปผลการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า มีหลายประเด็น เช่น ความพร้อมอุปกรณ์ หลักสูตร และ
กิจกรรมที่มีความต้องการจำเป็นอันสำคัญสอดคล้องกับผลการประเมินเชิงปริมาณ คณะผู้วิจัยพอสรุป
สาระสำคัญเกี่ยวกับความต้องการจำเป็น ดังนี้ (1) การปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ คุณภาพสถานที่
และอุปกรณ์ดนตรี คุณภาพอาคารเรียน และห้องปฏิบัติการดนตรี (2) ทรัพยากรและการเข้าถึง
ทรัพยากร ได้แก่ ทุนการศึกษา และระยะเวลาใช้ห้องซ้อมดนตรี (3) หลักสูตรและการสร้างความพร้อม
ทางวิชาชีพ ได้แก่ เนื้อหาวิชา และการประเมินผลในรายวิชา (4) กิจกรรมเสริมหลักสูตร ได้แก่ เวที
แสดงและโอกาสแสดงความสามารถ การศึกษาดูงาน และกิจกรรมสัมพันธ์ชุมชนหรือพื้นที่ห่างไกล

อภิปรายผล

1. จากผลการสำรวจข้อมูลพื้นฐาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพื้นฐานจากการศึกษาในระดับชั้น
มัธยมศึกษาตอนปลายในสายสามัญ คิดเป็นร้อยละ 78.12 นักศึกษามีประสบการณ์เข้าร่วมวงดนตรี
โยธวาทีตสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 34.95 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มีประสบการณ์ทดสอบระดับความสามารถ
ดนตรี คิดเป็นร้อยละ 84.19 ระหว่างการศึกษา กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ได้รับทุนการศึกษา คิดเป็น
ร้อยละ 82.07 และระหว่างการศึกษากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ได้กู้เงินเพื่อการศึกษาคิดเป็นร้อยละ
50.46 สาเหตุที่สามารถสำรวจได้ข้อมูลสารสนเทศที่ชัดเจนอาจเป็นเพราะคณะผู้วิจัยทำการศึกษา
หลักคิดของการวิจัยเชิงสำรวจข้อมูลทางการศึกษา ออกแบบวิธีการสำรวจข้อมูลให้เป็นไปตามลักษณะ
ของตัวแปรที่สนใจศึกษา ตัดสินใจเลือกใช้เครื่องมือและวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลที่ถูกต้อง เครื่องมือผ่านการ
ตรวจสอบคุณภาพและผ่านการทดลองนำร่อง การตรวจสอบข้อมูลที่เก็บได้คณะผู้วิจัยอาศัยคัดเฉพาะ
ข้อมูลที่ครบถ้วนสมบูรณ์ ดังที่ Kanwar and Sanjeeva (2022) ได้ทำการสำรวจความพึงพอใจ
สภาพการณ์ ข้อมูลป้อนกลับเกี่ยวกับการพัฒนาสถาบันทางการศึกษาระดับอุดมศึกษา สัมภาษณ์เกี่ยวกับ
สาธารณูปโภค ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น พนักงาน ผู้รับบริการ นักศึกษา ผู้ปกครอง จากนั้นนำข้อมูล

มาตรวจสอบความตรง และคัดข้อมูลที่ไม่วสมเหตุสมผลหรือข้อมูลที่มีการตอบตามความปรารถนาออก เพื่อนำผลลัพธ์ที่สอดคล้องกับสภาพจริงมาใช้ ผลลัพธ์การสำรวจทำให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง น่าเชื่อถือ ข้อมูลแสดงถึงความต้องการพัฒนา และได้มุมมองใหม่ในการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษา

2. จากผลการวิจัยที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการจำเป็นที่ต้องการพัฒนาปรับปรุงในเรื่องความพร้อมของอุปกรณ์และห้องฝึกซ้อมเป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ องค์กรความรู้ทางการปฏิบัติ เครื่องดนตรีพื้นฐานและการจัดการเรียนรู้ด้านวิชาชีพครู หลักสูตร การจัดการเรียนรู้และเทคโนโลยี การเรียนรู้ ซึ่งเมื่อพิจารณาและความสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์เชิงลึก จะเห็นได้ว่า ความพร้อมของอุปกรณ์ถือเป็นปัจจัยหลักในการพัฒนาการเรียนรู้นักศึกษาในหลักสูตร เนื่องจากสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้เป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้และเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ แรงผลักดันและสภาพที่เป็นอยู่ที่ดีจะสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ดังที่ A. Kumar and R. Kumar (2025) ได้ศึกษาวิจัยปฏิสัมพันธ์ระหว่างความพร้อมของวัสดุ อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกจะเป็นตัวส่งผลต่อพัฒนาการเรียนรู้อารมณ์ และความมุ่งมั่นตั้งใจเรียนของนักศึกษา เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะลักษณะวิชาเชิงปฏิบัติจะต้องอาศัยวัสดุอุปกรณ์ที่มีความพร้อม การลงมือปฏิบัติการผู้เรียนจะเกิดความมั่นใจในการฝึกปฏิบัติ ผู้เรียนกล้าที่จะดึงเอาความสามารถทั้งหมดที่มีสื่อผ่านอุปกรณ์ที่ไว้วางใจได้ ผู้เรียนเกิดความไว้วางใจในอุปกรณ์ที่มีความไว และการตอบสนองของอุปกรณ์การเรียนรู้อุปกรณ์ในห้องปฏิบัติการจะส่งผลให้ผู้เรียนเรียนรู้โดยปราศจากความเหนื่อยล้า ส่งเสริมการเกิดภาวะเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง จะเห็นได้อย่างชัดเจนระหว่างเรียนเสมือนกับอุปกรณ์ที่มีประสิทธิภาพจริง พบว่า ผู้เรียนที่ใช้อุปกรณ์จริงจะมีความไวในการเรียนรู้ดีกว่าผู้เรียนที่ใช้ห้องเรียนและอุปกรณ์ภาพเสมือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อีกทั้งผลการวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับหลักการประเมินความต้องการจำเป็น

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยสภาพและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการเรียนรู้นักศึกษาหลักสูตรปริญญาทางการศึกษา สาขาวิชาดนตรีในมหาวิทยาลัยภาคเหนือ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจเพื่อให้ได้สารสนเทศในการพัฒนาปรับปรุงและออกแบบหลักสูตรปริญญาทางการศึกษา สาขาวิชาดนตรีศึกษา ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีความถนัดในการปฏิบัติเครื่องดนตรี เปียโน และระนาด ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ทางดนตรีไทยและไม่มีประสบการณ์การทดสอบทางดนตรี นอกจากนี้ นักศึกษาส่วนใหญ่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาตนเองสูงสุด 3 ด้านแรก ได้แก่ ความพร้อมของอุปกรณ์และห้องฝึกซ้อม องค์กรความรู้ทางการปฏิบัติเครื่องดนตรีพื้นฐาน และการจัดการเรียนรู้ด้านวิชาชีพครู หลักสูตร การจัดการเรียนรู้และเทคโนโลยีการเรียนรู้ ซึ่งการวิจัยนี้มีข้อเสนอแนะจากการวิจัยและข้อเสนอแนะในการวิจัยในครั้งต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. การวิจัยนี้มุ่งศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับปริญญาทางการศึกษาในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับดนตรีศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการอธิบายหรือชี้แจงก่อนเก็บรวบรวมข้อมูล เนื่องจากมีเนื้อหาบางประการที่เป็นคำศัพท์เฉพาะเจาะจงเกี่ยวกับดนตรี

2. ผลการวิจัยที่เกี่ยวกับพื้นฐานและข้อมูลพื้นฐานควรนำไปใช้ในการกำหนดหลักสูตร กิจกรรม การวางแผนการรับนักศึกษาและการดูแลช่วยเหลือนักศึกษา เนื่องจากมีผลการวิจัยบางประการที่บ่งชี้ ลักษณะเฉพาะของนักศึกษาที่กำลังศึกษาในหลักสูตร

3. การจัดเรียงความต้องการจำเป็นจะต้องพิจารณาถึงความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ เนื่องจาก เป็นผลการประเมินจากการให้ความเห็นของผู้เรียนในหลักสูตร

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรขยายประเด็นการสำรวจไปยังผู้ปกครอง คณาจารย์ เพื่อนำข้อมูลมาประมวลหาความ สอดคล้องเชื่อมโยงและตรวจสอบให้สอดคล้องกับสภาพสถานะที่เป็นจริงในการจัดหลักสูตรทางการศึกษา สาขาวิชาดนตรีศึกษา

2. ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่นที่สัมพันธ์กับความต้องการจำเป็นเพื่อให้ได้สารสนเทศ ในการพัฒนา หรือปรับปรุงหลักสูตรทางการศึกษา สาขาวิชาดนตรีศึกษาให้มีคุณภาพ สอดคล้องกับความต้องการของ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในหลักสูตร

เอกสารอ้างอิง

- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 10 ฉบับปรับปรุงใหม่). สุวีริยาสาส์น.
- ปิยรัตน์ ธรรมรงค์รัตน์, มนัส วัฒนไชยยศ, และกำจร กาญจนถาวร. (2556). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียน วิชาดนตรี ตามการรับรู้ของนิสิตสาขาวิชาดุริยางคศาสตร์สากล มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขต สงขลา. *วารสารสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยทักษิณ*, 2, 139–152. <https://so14.tci-thaijo.org/index.php/TSULJ/article/view/377/257>
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2556). *ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม* (พิมพ์ครั้งที่ 7). คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2558). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น* (พิมพ์ครั้งที่ 3). สำนักพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2566). *การอุดมศึกษาเพื่อ ผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2566–2570*. สำนักงาน. <https://www.ops.go.th/th/aboutus/strategic-policy/item/8417-2566-2570>
- สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (2568). *สถิตินักศึกษาใหม่ ประจำปีการศึกษา 2568*. https://www.info.mhesi.go.th/stat_std_new.php?search_year=2568
- อภิวัฒน์ สุริยศ. (2565). การศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนดนตรีเครื่องลมทองเหลือง ของ สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี. *Lawarath Social E-Journal*, 4(3), 21–42. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/lawarathjo/article/view/257526/177646>

- Ary, D., Jacobs, L. C., Sorensen Irvine, C. K., & Walker, D. (2018). *Introduction to research in education* (10th ed.). Cengage Learning.
- Dillman, D. A. (2007). *Mail and Internet surveys: The tailored design method: 2007 with new Internet, visual and mixed-mode guide* (2nd ed.). Wiley.
- Fowler, F. J., Jr. (2013). *Survey research methods* (5th ed.). SAGE Publications.
- Huebner, R. A. (2013). A survey of educational data-mining research. *Research in Higher Education Journal*, 19. <https://www.aabri.com/manuscripts/121328.pdf>
- Kanwar, A., & Sanjeeva, M. (2022). Student satisfaction survey: A key for quality improvement in the higher education institution. *Journal of Innovation and Entrepreneurship*, 11, <https://doi.org/10.1186/s13731-022-00196-6>
- Kaufman, R. A., Rojas, A. M., & Mayer, H. (1993). *Needs assessment: A user's guide*. Educational Technology.
- Kelley, K., Clark, B., Brown, V., & Sitzia, J. (2003). Good practice in the conduct and reporting of survey research. *International Journal for Quality in Health Care*, 15(3), 261–266. <https://www.jstor.org/stable/45125879>
- Kerlinger, F. N. (2000). *Foundations of behavioral research*. Harcourt College Publishers.
- Kumar, A., & Kumar, R. (2025). Improving efficiency of steel converter facility: A digital twin and reinforcement learning approach. *International Journal of Production Research*, 1–16. <https://doi.org/10.1080/00207543.2025.2486494>
- Reviere, R. (2013). *Needs assessment: A creative and practical guide for social scientists*. Taylor & Francis.
- Van Den Akker, J. (2003). Curriculum perspectives: An introduction. In J. Van den Akker, W. J. Plomp, & J. M. G. van der Akker (Eds.), *Curriculum landscapes and trends* (pp. 1–10). Springer.
- Váradi, J. (2022). A review of the literature on the relationship of music education to the development of socio-emotional learning. *Sage Open*, 12(1). <https://doi.org/10.1177/21582440211068501>